

<p>УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди протокол № 4 від «30» червня 2020 року</p>		<p>Система управління якістю у ХНПУ імені Г.С. Сковороди</p> <p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p> <p>НАУКОВО- ВИКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО</p> <p>В.ф. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди Ю. Бойчук</p> <p>від « 1 » липня 2020 р..</p>
---	---	---	--

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

НАУКОВО-ВИКЛАДАЦЬКА ПРАКТИКА

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти _____ **третього (освітньо-наукового)** _____
(назва рівня вищої освіти)

галузь знань _____ **01 Освіта / Педагогіка** _____
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність _____ **011 Освітні, педагогічні науки** _____
(код і назва спеціальності)

освітня програма _____ **Освітні, педагогічні науки** _____
(шифр і назва)

Шифр за навчальним планом _____ **НВП 1.11** _____

Харків – 2020 рік

Розробник програми: Башкір О.І. – доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри педагогіки ХНПУ імені
Г.С. Сковороди

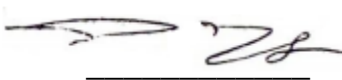
Рецензенти: **Жукова О.А.** – доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки ХНУ імені В. Н. Каразіна;
Костікова І.І. – доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії і практики англійської мови
ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Обговорено та рекомендовано до затвердження Науковою радою університету
протокол № 4 від «26» _червня_ 2020 року.

Голова ради

_____
(підпис) (Ю. Бойчук)
(прізвище та ініціали)

Завідувач відділу
аспірантури та докторантури
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали) (І. Разуменко)

Програма *Науково-викладацької практики* складена відповідно до Освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою науково-викладацької практики є формування практичних навичок здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти в здійсненні науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Основними завданнями науково-викладацької практики є такі:

- аналізування матеріалу з теми наукового дослідження, перетворення наукового знання в навчальний матеріал;
- розроблення та практичне втілення в освітній процес інноваційних педагогічних технологій, зокрема інформаційно-комунікаційних, активних та інтерактивних форм та методів навчання;
- застосування творчого підходу в процесі розроблення освітніх технологій та їх реалізації у процесі виконання посадових обов'язків викладача кафедри ЗВО;
- урвадження науково-дослідницької та педагогічної діяльності на основі академічної доброчесності та корпоративної етики;
- налагодження ефективної психолого-педагогічної, науково-дослідницької взаємодії з учасниками освітнього процесу, обирання оптимальних форм комунікації відповідно до індивідуальних можливостей, рівня підготовки, наукових інтересів здобувачів освіти та умов змішаного навчання;
- розроблення та вибір дієвих прийомів і засобів індивідуальної траєкторії власної самоосвітньої діяльності на основі сучасних освітніх технологій.

У результаті проходження науково-викладацької практики у здобувачів повинні бути сформовані такі **компетентності**:

ІК здатність на основі концептуальних методологічних знань здійснювати аналіз педагогічних явищ, процесів, конструювати нові цілісні знання, ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в науково-дослідницькій, педагогічній діяльності з урахуванням національного і світового досвіду;

ЗК3 здатність використовувати в дослідницькій/професійній діяльності провідні засади професійної етики та академічної доброчесності, прийняті світовим науковим співтовариством;

ЗК5 здатність до академічної і професійної мобільності, оптимальної мовної поведінки у професійній/академічній сфері, виявлення лідерських якостей, до командної роботи та взаємодії з науковою спільнотою;

ЗК6 здатність сприймати, аналізувати й інтерпретувати нову освітню інформацію з наукових джерел українською/іноземними мовами, узагальнювати її та робити аргументований виклад у зв'язній формі під час апробації результатів дослідження;

ЗК8 здатність розуміти загальносвітовий і національний контексти розвитку вищої (університетської) освіти, ціннісні смисли та пріоритетні напрями реформування вищої освіти в Україні та враховувати їх у практичній діяльності;

ЗК9 здатність проявляти творчий підхід до розроблення освітніх технологій та їх реалізації в процесі виконання посадових обов'язків наукового співробітника, науково-педагогічного працівника;

ЗК10 здатність виявляти прогресивні освітні ідеї світової та вітчизняної педагогічної спадщини, порівнювати, виокремлювати цінні доробки дослідників, аналізувати їх і творчо використовувати у професійній діяльності;

ФК17 здатність критично аналізувати, самостійно та вільно орієнтуватися в змісті педагогічної інноватики, сучасних освітніх технологій, застосовувати досягнення в науковій та проектній діяльності й педагогічній практиці;

ФК18 знання інноваційних освітніх тенденцій і напрямів, наукових засад управління й забезпечення якості освіти, способів їх реалізації в практиці загальної середньої та вищої школи;

ФК19 здатність підвищувати рівень педагогічної майстерності, формувати індивідуальний професійний образ, виявляти лідерські якості, проектувати кар'єрне зростання;

ФК20 здатність застосовувати знання з теорії та методики викладання у вищій школі в процесі викладання комплексу спеціальних (фахових) дисциплін, методичній, виховній діяльності в ЗВО;

ФК21 здатність аналізувати, створювати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін, реалізовувати різні форми організації освітнього процесу в ЗВО з елементами дистанційного навчання, проводити моніторинг досягнутих результатів;

ФК22 здатність відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, грамотно вибудовувати власні наукові та методичні тексти;

ФК23 здатність організовувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу на засадах партнерських стосунків, формувати позитивні міжособистісні взаємини в студентському колективі, формувати корпоративну культуру й імідж ЗВО.

Передумови науково-викладацької практики

Науково-викладацька практика здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ґрунтується на дотриманні принципів доступності, науковості та послідовності, а саме на знаннях, уміннях і навичках, отриманих на попередніх двох рівнях вищої освіти при вивченні курсів «Філософські фундації та етичні орієнтири конструювання наукових проектів», «Теорія та методика викладання у вищій школі», «Інноватика в галузі освіти», «Методологія науково-педагогічного дослідження та презентація його результатів».

Результати науково-викладацької практики

У результаті проходження науково-викладацької практики здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти здатні продемонструвати такі програмні результати навчання:

ПРН4 – продемонструвати знання лексичних, граматичних, стилістичних структур, що є необхідними для адекватного вираження відповідних ідей та понять в авторських наукових текстах (усно та письмово);

ПРН5 – диференціювати різні типи наукових текстів, структурувати їх відповідно до існуючих вимог, прийнятих науково-видавничими спільнотами, коригувати з урахуванням вимог рецензентів;

ПРН8 – аналізувати змістове забезпечення освітнього процесу в ЗВО, визначати шляхи його оновлення, критично оцінювати практичне значення нововведень у вищій школі, самостійно продукувати ідеї;

ПРН9 – володіти педагогічною рефлексією для виявлення своїх ресурсних можливостей, побудови індивідуальної освітньої траєкторії, проектування стратегій саморозвитку і професійного зростання, освіти впродовж життя;

ПРН10 – оптимізувати вибір форм, методів, технологій навчання і виховання у ЗВО з урахуванням оновлення освітніх програм, проводити моніторинг досягнутих результатів;

ПРН11 – володіти діагностичним інструментарієм моніторингу якості знань, умінь, навичок, інших компетентностей здобувачів освіти;

ПРН15 – застосовувати перевірені часом наукові положення представників світової та української педагогічної думки у власних дослідженнях і професійній діяльності, сприяти їх популяризації в суспільстві;

ПРН 16 – послуговуватись нормативно-правовими й програмно-методичними документами для якісного виконання авторського дослідження і здійснення висококваліфікованої викладацької діяльності з дотриманням корпоративної культури;

ПРН17 – використовувати досягнення педагогічної інноватики у власній науковій та педагогічній діяльності, осмислювати теоретичну і практичну значущість освітніх нововведень, генерувати і презентувати власні інноваційні ідеї.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 9 кредитів ЄКТС 270 годин.

2. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Організація науково-викладацької практики здобувача освіти

Консультативна конференція з науково-викладацької практики з метою ознайомлення з програмою практики, отримання завдань, рекомендацій, інформації про форми звітності тощо.

Обговорення та затвердження індивідуального плану практики з науковим керівником.

Ознайомлення з нормативними документами, які регламентують науковий й освітній процес у закладах вищої освіти, кафедр та науково-педагогічних працівників.

Ознайомлення з навчальними планами кафедри, навчальними та робочими програмами з усіх дисциплін кафедри, формами та методами науково-викладацької роботи.

Модуль 2. Науково-викладацька діяльність здобувача освіти

Спостереження за науково-педагогічною діяльністю провідних викладачів закладу освіти. Участь у засіданнях кафедр, науково-методичних центрів, наукових лабораторій, гуртків тощо.

Виконання завдань відповідно до теми свого наукового дослідження

Для емпіричних досліджень: Підбір анкет, опитувальників, методик з виявлення рівня сформованості ключової компетентності / якості / здібності дослідження на констатувальному та контрольному етапах наукового пошуку, а

також методик, вправ формування цієї ж компетентності / якості / здібності на формувальному етапі.

Для теоретичних досліджень: Розроблення історіографії теми власного дослідження

- як сукупності досліджень, наукової літератури, присвяченої певній добі, періоду, проблемі, події, регіону чи країні;
- як наукового аналізу повноти та достовірності дослідження в історичній науці тієї чи тієї проблеми, теми, події, певного періоду конкретної доби.

Опрацювання теоретичного матеріалу для підготовки та проведення занять. Розроблення дидактичного супроводу навчальних дисциплін з урахуванням сучасних інноваційних тенденцій розвитку вищої освіти.

Обговорення з науковим керівником власного наукового доробку аспіранта, а також методики проведення навчальних занять. Апробування результатів теоретичної й практичної частин наукового дослідження здобувача, структурування та психологічно грамотне перетворення наукового знання в навчальний матеріал.

Самостійне проведення лекцій (бінарних, разом з науковим керівником) з одного з курсів наукового керівника. Обговорення залікової лекції (протокол обговорення). Розроблення презентації та тестових завдань до змісту лекції. Взаємовідвідування лекцій одногрупників.

Проведення семінарських або практичних занять (бінарних, разом з науковим керівником) відповідно до навчального плану дисципліни, що читає науковий керівник. Обговорення заняття та складання відповідного протоколу. Взаємовідвідування занять одногрупників.

Участь у наукових конференціях, залучення до їх організації та проведення, редагування тез наукових публікацій відповідних фахових секцій конференцій.

Проведення профорієнтаційної роботи серед студентів у формі наукових дебатів, круглого столу, сторітелінгу тощо.

Індивідуальна робота зі студентами, участь у роботі наукового гуртка кафедри.

Участь у кафедральних та загальноуніверситетських заходах, присвячених питанням науки (Ніч науки, Сквородинівська осіння школа, гостьові лекції тощо)

Виклад здобутих результатів у вигляді публікації.

Модуль 3. Підведення підсумків науково-викладацької практики

Підготовка та презентація результатів науково-викладацької практики на підсумковій навчально-методичній конференції

Підготовка та подання звітної документації науково-викладацької практики

3. Засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль здійснюється керівником практики протягом проходження здобувачем практики у формі співбесіди, перевірки документів індивідуального звіту, оцінювання якості наукових повідомлень.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль здійснюється у кінці проходження практики шляхом оцінювання цілісної систематичної науково-педагогічної діяльності здобувача протягом конкретного періоду у формі *заліку* (підсумкова навчально-методична конференція). Проходження практики оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та за шкалою ECTS.

5. Рекомендовані джерела

Базові

1. Башкір О.І. «Методологія науково-педагогічного дослідження та презентація його результатів»: для здобувачів освітньо-наукового ступеня «Доктор філософії»: навчально-методичний посібник. Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 93с.

2. Зацерковний В. І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
https://isp.kiev.ua/images/Page_Image/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov.pdf

3. Калашнікова Л. М., Жерновникова О.А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: Навч. *Посібник*. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2016. 260 с.

4. Педагогічні технології в підготовці вчителів : навч. посібник / кол. авторів ; за ред. І. Ф. Прокопенка. 3-є вид., допов. і переробл. Харків : ХНПУ, 2018. 457 с.

5. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019.

6. Zhernovnykova O. A., Kalashnikova L. M., Zolotukhina S. T., Grineva V. M., Prokopenko A. I., Shcheblykina T.A. Higher School Pedagogy in Tables and Schemes: a Manual/ edit. L. D. Zelens'ka. Kharkiv, 2019. 263 p.

Допоміжні

1. Вихрущ В.О., Гуменюк С.В., Вихрущ-Олексюк О.А. Психодидактика вищої школи: інноваційні методи навчання: навч. посібник. Тернопіль: Крок, 2017. 280 с.

2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі : навчальний посібник. 2-е вид., переробл. і доп. Київ : Видавництво Ліра. Київ, 2016. 456 с.

3. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.Н. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред. проф. І.В. Зайченка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 484 с.

4. Кадровый потенциал современных образовательных систем: состояние и перспективы : материалы междунар. науч-практ. конф., Харьков, 18 февр. 2016 г. Харьков : Изд-во НУА, 2016. 324 с.

5. Литвинов А.С. Педагогічний провайдинг інновацій в освіті: навч. посібник / за заг. наук. ред. д. пед. н., проф. В. В. Борисова. Суми. Університетська книга, 2017. 265 с.

6. Лунячек В.Е. Основи педагогіки вищої школи: навч. посібник. 2-ге видання, випр.. та доп. Харків : ФОП Панов А.М., 2019. 220 с.

7. Мельничук І. М. Основи педагогіки та психології вищої школи: Навчальний посібник. Тернопіль : Вектор, 2018. 336 с.
8. Педагогіка та психологія вищої школи : навчальний посібник / Л. Г. Кайдалова, І. С. Сабатовська-Фролкіна, Н. В. Альохіна, Н. В. Шварп. Х. : НФаУ, 2019. 248 с.
9. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький (Київ.обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.